І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 189. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ЖОВТНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 3, 1962 No. 189. VOL. LXVIII.

ФЕДЕРАЛЬНЕ ВІЙСЬКО ВТИХОМИРИЛО МІССІССІПІ; НЕГР МЕРЕДІТ ПРИЙНЯТИЙ НА УНІВЕРСИТЕТ; ГЕНЕРАЛ ВОКЕР ЗААРЕШТОВАНИЙ

Оксфорд, Міссіссіпі. — 1-го жовтня 29-річний ветеран летунства Джеймс Г. Мередіт був записаний як студент стейтового Міссіссіпського університету і був вже присутній на двох лекціях. Це сталося за допомогою Крайової Гвардії та федерального війська і соток судових маршалів, які обороняли Мередіта під час того, як він входив на терен університету і весь час його перебування в районі тієї школи. Коло 3.000 вояків та ґвардистів і 400 маршалів були на терені університету та в сусідстві його будинків в місті Оксфорді, що має 6.500 мешканців. Губернатор Росс Р. Барнет заявив, що він мусить припинити свій спротив проти допущення негра до університету, бо його перемогли чисельною перевагою. Допущення Мередіта до університету — це початок скасування шкільної сеґреґації в тому стейті, бо Мередіт є першим студентом, який, як негр почав навчатися разом із білими студентами. Ще залишилися два стейти, які зовсім не мають спільних шкіл для білих і чорних, — це Алабама і Південна Каролайна. Допущення Мередіта коштувало дві жертви в людях і поранення кількох десятків осіб, в тому 25 маршалів, з яких один є в критичному стані. Під час заворушень заарештовано більше як 150 осіб за те, що атакували військо і облягали університетські будинки. Між заарештованими є студенти і дорослі. Шеф інформації департаменту справедливости Едвін Гутман заявив, що військо залишається в Оксфорді так довго, як цього буде треба. „Наше завдання, — це дбати про те, щоб накази суду були здійснювані. Сенатор - демократ із Міссіссіпі Джеймс О. Істленд склав гостру заяву в справі подій в Оксфорді, в якій твердить, що маршали невідповідно поводилися із студентами і домагається, щоб Конґрес перевів в цій справі слідство. Сенатор-демократ з Ореґону Вейн Морс заявив, що президент Кеннеді добре зробив, що рішився розв'язати кризу в Міссіссіпі. Сенатор Морс назвав генерала Вокера „недужою людиною", яка потребує лікування.

Представники уряду заявляють, що вина за те, що в Міссіссіпі пролито кров, спадає на стейтові чинники, бо губернатор Барнет обіцяв, що він своїми поліцистами збереже порядок на терені університету, а пізніше губернатор наказав стейтовій поліції залишити район університетських приміщень саме тоді, коли до табору вводили судові маршали студента Мередіта. Негайно покликали на місце стейтової поліції федеральні військові відділи, але вміжчасі дві особи були вбиті і кількадесять осіб поранених. Між вбитими був 30-річний французький журналіст Поль Гігард і 23-річний шлюсар Рей Гантер із Аббевіллу, Місс. Але губернатор Барнет оскаржує уряд в тому, що треба було стріляти до тих, які викликали заворушення. Барнет каже, що вина є по боці „недосвідчених нервових судових маршалів", які зашвидко тягнули за язички револьверів. Губернатор заявив, що єдиною розв'язкою кризи в Оксфорді є те, щоб федеральний уряд забрав студента Мередіта, бо тоді заспокоїться населення. — „Тільки федеральна влада, заявив губернатор, має силу припинити пролив крови в Міссіссіпі. Це станеться тоді, коли заберуть з університету Мередіта і коли відійдуть тисячі озброєного федерального війська". Під час заворушень заарештовано і колишнього генерал - майора Едвіна А. Вокера, який в 1957 році під час заворушень в Литтел Року, Аркенсо, командував федеральними військовими відділами, що допомагали здійснювати об'єднання школи. Тепер Вокер очолював студентів демонстрантів і виступає проти об'єднання шкіл для білих і кольорових учнів. Вокера заарештовано і визначено йому $100.000 кавцію, якої він не міг зложити, тому його відставлено до шпиталю для федеральних в'язнів у Спрінґфілді, Мізурі, де він буде під обсервацією лікарів та під сторожею. Генерала Вокера заарештовано між іншим за „повстанський виступ" проти федерального уряду. Президент висловив від себе і від американського народу співчуття Французькій Пресовій Аґенції з приводу смерти журналіста Поля А. Гігарда і заявив, що, і американський народ і населення стейту Міссіссіпі поділяють його сум із того приводу, що така подія сталася в цій країні.

Вояки з федеральних військових з'єднань таборують на терені Міссіссіпського Університету в Оксфорді після здушення бурхливих заворушень студентів цього університету, у висліді яких згинуло дві особи і 75 було поранено.

Генерал Тейлор склав присягу як голова Об'єднаних Шефів Штабу

Вашингтон. — Генерал Максвелл Д. Тейлор 1-го жовтня склав присягу як голова Об'єднаних Шефів Штабу. Минулого року після невдачі інвазії на Кубу президент Кеннеді найменував був тоді 60-річного емеритованого генерала своїм дорадником, а цього року, коли генерал Лаймен Л. Лемніцер зрезиґнував із свого становища, Президент найменував Тейлора наступником ген. Лемніцера. В політичних і військових колах сподіваються, що ген. Тейлор буде діяти в тому напрямку, в якому він часто вже висловлювався: він старатиметься дійти до того, щоб був один голова штабу, і щоб внаслідок того число співробітників того головного штабу було значно збільшене. Генерал Лемніцер має 1-го листопада обняти команду союзних військ в Европі, бо теперішній головний командант союзних військ в Европі ген. Лоріс В. Норстед залишає свій пост 31-го жовтня.

В Ню Йорку відбулось громадське віче в справі Восьмого Конґресу УККА

Ню Йорк. — В неділю 30-го вересня у великій залі Українського Народного Дому відбулось Громадське віче, присвячене — як сказано в летючках — проблемам будучої Восьмої конвенції Українського Конґресового Комітету Америки. Віче влаштувало дев'ять українських політичних організацій, охоплених насправді табором Української Національної Ради. Віче відкрив Роман Крупка, голова Громадського Комітету, що скликав те зібрання, та пояснив його ціль. Інж. Клисяк проводив, а проф. Колодій секретарював. Перший доповідач Я. Гайвас говорив про конечність підведення на Восьмому Конґресі українців підсумків дотеперешньої праці УККА й критичного їх розгляду. Д-р М. Галій в своїй доповіді обмежився головно до справ шкільництва і видавництва, як завдань Українського Конґресового Комітету, а Т. Вак-Бойчук клав натиск на потребу консолідації і пляновости праці. Після того розвинулась ділова дискусія, в якій забирали голос Марія Демидчук, проф. І. Паливода, інж. М. Яримович, Є. Стахів, інж. Гудовський, Г. Яремчук і ін. Наприкінці віча Р. Крупка відчитав „Побажання до Укр. Конґресового Комітету", в яких стверджено, що УКК є великим здобутком американських українців, що його треба зберегти, та водночас висловлено на його адресу низку суґестій і дезидератів. У цих „Побажаннях" висловлено думку, щоб УКК не обмежувався „до одної - двох ділянок", а охоплював цілість внутрішньо - українських справ та зовнішньої політики, — щоб у Відділах УКК панувала дійсна співпраця всіх місцевих організацій та щоб систему представництва організацій в органах УКК поширити на всіх громадян, що охочі і здатні в ньому активно співпрацювати.

ЗАХІДНЯ ЕВРОПА ДОПОМАГАТИМЕ НОВИМ ДЕРЖАВАМ АФРИКИ

Об'єднані Нації. — Европейська Економічна Спільнота, звана популярно Спільним Господарським Ринком підтримуватиме недорозвинені африканські країни, в першу чергу недавні колонії Франції, Бельгії і Італії — запевнив Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй в минулий понеділок бельгійський віцепрем'єр і міністер закордонних справ, недавній генеральний секретар НАТО Генрі Спаак. Його промова була властиво адресована до азійсько - африканських країн, яких він запевняв, що Спільний Господарський Ринок являє собою ту „нову Европу", яка хоче і з якою треба співпрацювати. Спаак висловив тверду надію, що переговори, які тепер ведуться у Брюсселі поміж шістьма країнами Спільного Господарського Ринку та 18 молодими африканським державами, недавніми колоніями членських держав Спільного Господарського Ринку, будуть до кінця цього місяця доведені до успішного кінця. Ті африканські країни стараються стати „співучасниками" Спільного Господарського Ринку. Спаак висловив теж переконання, що так само Британія вступить до Спільного Господарського Ринку і що тоді всі колишні британські колонії стануть „співучасниками" того західньо - европейського економічного бльоку. Користь для „співвласників" того бльоку та, що вони зможуть вивозити свої товари, здебільша сировини, до країн Спільного Господарського Ринку, без імпортового мита, що його накладали б ті европейські держави. Є ними Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Одначе Спаак запевнив африканські країни, що вони, вільно експортуючи свої товари до Західньої Европи, можуть боронити митами свій молодий промисл. Майже вся промова Спаака була присвячена справі значення Спільного Господарського Ринку для зовнішнього світу, при чому він гостро полемізував з Совєтами, які закидають тому західньо - европейському бльокові, що це „капіталістичні монополії", які об'єднались, щоб поборювати комуністичні країни. Спаак доказував цифрами, що від часу заснування Спільного Господарського Ринку у 1957 році — експорт з його членських держав до СССР зріс, а не зменшився. Спаак заявив, що коли Британія приступить до Спільного Господарського Ринку, то його продукційна здібність буде рівнятись продукційній здібності ЗДА та буде перевищувати таку здібність Совєтського Союзу. Промова Спаака викликала гучні сплески, головно збоку африканських делеґатів.

У Північній Дакоті двох українців кандидують на конґресменів

Вісмарк, Н. Д. — У найближчих виборах до Конґресу ЗДА в листопаді цього року в Північній Дакоті вперше змагатимуться за вибір на конґресменів два громадяни українського роду: Михайло (Майк) Олійник з Велфилд і Лоренс Шерський з Ді Лакс. Обидва вони кандидують з Республіканської партії, здобувши велику перемогу у недавніх правиборах. М. Олійник подавляючою більшістю голосів переміг у цих правиборах двох інших кандидатів на кандидатів з Республіканської партії. Також п. Шерський вийшов переможно в правиборах в окрузі Мінот. М. Олійник є сином свідомих громадян - українців, що походять із Західньої України та є активними членами своєї української громади. Батько кандидата, Прокіп Олійник, був довший час членом екзекутиви очолюваного д-ром Антоном Жуковським Відділу УККомітету, а тепер членом є молодший брат Михайла, Джім. Всі вони є постійними платниками на Національний Фонд УКК і їх імен не бракує на списку жертводавців на пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні та на інші добрі цілі. Майк Олійник — ветеран Американської Армії з Другої світової війни, є власником модерного кінотеатру та передовим громадянином свого міста, до управи якого належить. Його зусиллям та проводові місто завдячує побудову великої модерної школи. Лоренс Шерський є внуком українських піонерів, що походили з Київщини. Закінчив агрономічний коледж та є успішним фармером. Поважну ролю в видвигненні цих кандидатур відіграв голова стейтової Філії УККомітету на Північну Дакоту, відомий наш лікар - громадянин д-р Антін Жуковський, який з одного боку заохочував цих видатніших громадян українськоо роду до активности й кандидатури, а з другого боку своїми впливами в Стейтовому Комітеті Республіканської партії причинився до апробати їх кандидатур. Є багато виглядів на те, що обидва кандидати вийдуть переможно в листопадових виборах.

УНСоюз у Форд Сіти відзначив своє 60-ліття

Форд Сіти, Пенсилвенія. — Минулої неділі, 30-го вересня, тут великими врочистостями відзначено 60-ліття існування і праці „Січі", 63-го Відділу Українського Народного Союзу. Значення і вартість цієї організації для міста характеризується тим, що часто серед українців називають це місто „Союзовим", бо не багато вже є українців у ньому, які до Союзу не належали б, як і провід самого міста є в поважній мірі в руках українців - союзовців. Врочистості 60-ліття „Січі" почалися о год. 10-ій рано збіркою членів Відділу в Союзовому Домі при 6-ій евеню, звідки перейдено походом - процесією до місцевої української католицької церкви Пресвятої Діви Марії. Парох церкви, Впреп. шамбелян Віктор Поспішіль відправив св. Літургію за здоров'я живих членів УНСоюзу та панахиду за померлих. У проповіді з цієї нагоди о. шамбелян згадав, що Відділ УНСоюзу був у Форд Сіти першою ознакою українського життя, зорганізований в 1902-му році. Орґанізатори Відділу були опісля й організаторами парафії та будівничими церкви, в якій саме відправлялися тепер ювілейні Богослуження. Після Богослуження всі перейшли знову зорганізованим походом до Союзового Дому, де опісля, о год. 5-ій ввечері відбулися ювілейні врочистості, участь в яких взяли два члени Головного Уряду УНСоюзу, головні радні Дмитро Шмаґала з Клівленду та Андрій Джула з Ембридж. Відкрив врочистість коротким словом голова Ювілейного Комітету Микола Панчик, а програмою проводив гол. радний Андрій Джула. Промовляли голова ювілейного Відділу УНСоюзу М. Луковський, представник міста Ів. Ганд, стейтовий сенатор Алберт Печан. Головну промову виголосив гол. радний Дмитро Шмаґала. Вкінці промовив ще приявний на врочистостях о. шамбелян Поспішіль. Після врочистостей відбулася забава.

Єменські ворохобники вимагають визнання — противники ворожать їм кінець

Каїро. — В маленькому південно - арабському Ємені покищо володіють військовики, які в середу минулого тижня прийшли там до влади після успішного державного перевороту, в якому вбито імама (короля) Саіф аль — Іслям Мохаммеда ель-Бадра заледви після однотижневого його володіння. Прем'єром нового уряду став полк. Абдуллах аль-Саляль, а міністром закордонних справ Мохсен ель-Айні, який утік був з Ємену з 1955 році після невдачного державного замаху ще за життя старого імама, що помер у віці 71 рік 19 вересня ц. року. Вертаючись з свого місця замешкання в Іраку через Каїро до Ємену, Мохсен ель-Айні заявив, що він сподівається, що всі чужинецькі держави визнають новий режим Ємену. Він заповів „невтральність, але бажання до співпраці" Ємену за нового режиму та перестеріг усіх, що хотіли б повести „спроби контр-революції". Це стосувалось очевидячки всіх монархістів і традиціоналістів, невдоволених з проголошення в Ємені республіки. Претендент до престолу князь Саіф аль-Іслям аль-Гассан, який був репрезентантом Ємену в Об'єднаних Націях, виїхав з Ню Йорку через Савді Арабію до Ємену але тамошні правителі заявили, що коли тільки його нога стане на еменській землі, його вб'ють. Проте аль Гассан заявив, що він переконаний, що „збаламучені" єменські військовики, які перевели кривавий переворот в Ємені, будуть „знищені".

Український Народний Дім в Елизабет відзначив своє 35-ліття

Елизабет, Н. Дж. — Минулої суботи, 29-го вересня, місцевий Український Народний Дім відзначив 35-річчя свого існування та праці для своєї ближчої і дальшої Української Громади. З нагоди цих роковин був влаштований бенкет, що його відкрив коротким словом Степан Урбан, а започаткував молитвою місцевий український католицький парох всч. о. Роман Боднар. Проводив бенкетом д-р Юліян Бемко. Промови виголосили посадник міста Степан Берчик, адв. Іван Романишин та гол. касир УНСоюзу й сеньйор громади Роман Слободян, згадавши м. і., що Народний Дім щорічно жертвує по 100 долярів на Народний Фонд УКК, як і дає поважні пожертви на всі інші добрі цілі, проявляючи при цьому велику активність в організації імпрез. На закінчення промовив голова Дому, Іван Гриб. Відмічено, що до головних засновників Народного Дому 35 років тому належали чотири місцеві Відділи УНСоюзу. Бенкет, в якому взяло участь 500 осіб, закінчено молитвою, що її провів всч. о. Р. Боднар.

ПОЧИНАЄТЬСЯ ЖОВТНЕВА КАМПАНІЯ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА „ВЕСЕЛКУ"

З початком жовтня цього року, як уже і в багатьох попередніх, починається кампанія збірки фондів на видання дитячого журналу „Веселка", що вже від дев'яти років появляється у В-ві „Свобода". Деякі подробиці про необхідність цієї кампанії були з'ясовані в редакційній статті „Бути чи не бути" в попередньому числі „Свободи". Головна справа в тому, що впливи від трьох тисяч передплатників „Веселки" можуть покрити заледви одну третю частину із тих кругло 15,000 долярів, що потрібні на її видання річно. Тому, що сама „Свобода не має фондів, з яких могла б покривати недобір, а фонди УНСоюзу законно призначені на інші цілі, публічна збірка необхідних фондів є в обставинах одинокою можливістю продовжувати це корисне й необхідне для виховання нашої дітвори видання. Дотеперішні збірки не покривали вцілості дефіциту, але поважно його зменшували і уможливлювали продовжувати видання. Метою цьогорічної збірки є не тільки покрити дефіцит, але й придбати ще деякі фонди на дальший розвиток цієї публікації. У цьому допомогли б однаково як збільшені пожертви, так і поширення передплат. В рямках кампанії, в найближчих днях усі передплатники „Свободи" одержать окремого листа із залученим формулярем та готовою, заадресованою і оплаченою на пошт' зворотною ковертою, в якій прохається надсилати пожертви, що — як і у минулих роках — будуть з подякою потверджені на сторінках „Свободи". Від кінцевого висліду цьогорічної жовтневої кампанії на фонд „Веселки" може в поважній мірі залежати дальша доля тієї важливої публікації, що стала одним з головних засобів релігійно - національного виховання української дітвори не тільки на американському, але й на інших континентах українського поселення у вільному світі.

Москва викресляє з комуно-китайської заяви лайки проти Тіта

Москва. — Московська „Правда" передрукувала велетенську заяву, проголошену наприкінці засідання Центрального Комітету китайської комунітичної партії з минулого тижня, переведеного напередодні святкування 13-ої річниці захоплення влади в Китаї комуністами, — але пропустила з того комунікату всі лайливі завваги на адресу „модерних ревізіоналістів", що в комуністичному словництві є рівнозначне з югославським тітоїзмом. Західні коментатори доходять на цій підставі до висновку, що Совєтський Союз пляново консолідує свою позицію в Европі, затіснюючи зв'язки з сателітськими країнами та Югославією, при чому існують деякі познаки, що він хоче замиритись і з Альбанію. За ціль всіх цих забігань збоку Москви західні коментатори вважають економічні потреби СССР та його рішення протиставити Спільному Господарському Ринкові комуністичний господарський бльок. Якщо Конґрес в Америці позбавить Югославію і Польщу її дотеперішніх користей, що їх вони мали з права упривілейованого експорту до ЗДА і з американської допомоги, то ті країни будуть просто примушені ще більше опертись на СССР. Зате Москва наполягає на Тіта, щоб той затіснив взаємини з Східньою Німеччиною.

Щадниця „Самопоміч" в Джерзі Сіти закупила будинок

Джерзі Сіти, Н. Дж. — 1-го жовтня ц. р. щадниця „Самопоміч" в Джерзі Сіти перебрала у власність будинок при вул. Саміт ч. 558 у поближжі центральної станції підземки Джорнал Сквер в центрі міста. Власником будинку була публічна бібліотека. Правним дорадником при купівлі був український адвокат Марсел Ваґнер, а щадницю заступав дир. М. Коць. Модернізацію будинку переводитиме одна з українських контрактових фірм. В будинку приміщуватимуться, крім щадниці, ще деякі громадські організації. Цей будинок буде віддано в користування громади в місяці листопаді ц. р. Здобуток цей щадниця уважає власністю всієї громади й надіється, що там будуть в'язатися вузли господарського життя й фінансової солідарности українського Джерзі Сіти.

В АМЕРИЦІ

● **Представник совєтської делеґації** до Об'єднаних Націй відмовився дати виснення в справі двох членів тієї делеґації Евґенія Прохорова та Івана Виробова, яких аґенти федерального Бюра Інвестиґацій зловили на шпигунстві, і державний департамент домагається, щоб вони негайно залишили ЗДА. Вони їхали 1-го жовтня.

● **Гартфордський щоденник** пригадує, що 12 років тому теперішній губернатор Міссіссіпі Барнет обідав в однім із гартфордських ресторанів і домагався, щоб звідтам викинути негра, який увійшов до ресторану. Власник ресторану відмовився це зробити, заявляючи, що в стейті Коннектикат всі мають однакові права. Барнет зробив був таку авантуру, що поліція мусіла його заспокоювати.

● **У зв'язку зі справою** негритянського студента Мередіта, який хотів записатися до стейтового університету в Міссіссіпі, часто згадувалося „маршалів" ЗДА. Це є судові урядовці, які дбають про те, щоб зарядження федерального суду були виконані. Вони установлені законом із 1789-го року, можуть носити зброю, кайданки для злочинців, і прилад до випущення слізного газу. Є 91 маршал, по одному в кожному судовому окрузі, 85 головних заступників маршалів і коло 550 заступників маршалів. Маршалів найменовує Президент і затверджує Сенат. Їхня платня виносить від дол. 10,635 до дол. 15,000. Маршал може покликати до помочі кожного громадянина, коли йому це є потрібне, і тому число його співробітників на випадок потреби є необмежене.

● **Син губернатора Міссіссіпі** Росс Барнет молодший був покликаний до Крайової Ґвардії і мусів би виступати проти свого батька, який виступав проти допущення негра Мередіта до стейтового університету. Також покликаний був до Крайової Гвардії і зять губернатора Боббі Бранум. Але губернатор Барнет скапітулював, і не було боротьби між стейтовою поліцією і вояками Крайової Ґвардії.

● **Президент Кеннеді** найменував 28-го вересня пані Кетрин Е. Ґренеґен на касира ЗДА. Вона досі була конґресменкою демократкою з Пенсильвенії і займе становище пані Елізабет Рудел Смит, підпис якої можна бачити на американських долярах, виданих в попередніх роках. Пані Смит вийшла заміж і зрезиґнувала зі свого становища.

У СВІТІ

● **Туреччина** перша відгукнулась на заклик Америки до своїх союзників, щоб вони припинили торгівлю з Кубою. Між 60 альянтськими кораблями, що довозять Кубі всяке добро та ще й перевозять туди совєтські достави, було 10 турецьких, які здебільша забирали совєтські товари з совєтських чорноморських портів і везли до Куби. Під тиском турецького уряду турецькі корабельні компанії відмовились надалі від тієї служби.

● **В Ізраїлі** радість, а в сусідніх з ним арабських країнах гнів з приводу рішення Америки продати Ізраїлеві певну кількість ракет. Ізраїльські військові фахівці вважають, що ті ракети, особливо придатні до збивання ракетних літаків, що їх Совєти доставили Об'єднаній Арабській Республіці, вирівняють різницю, яка настала була в некористь Ізраїлю в збройному стані — Ізраїлю і арабських країн.

● **У Гані** диктаторський президент Кваме Нкрумах змобілізував цілу армію задля погоні за „змовниками". 8.000 вояків окружили столицю Гани Аккру, де військо і поліція перешукують всі доми й всі помешкання, шукаючи зброї та підозрілих осіб. Проголошено поліційну годину і багатьох мешканців Аккри застрелено за те, що вони після тієї поліційної години появились на вулицях міста.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provides for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Кеннеді і Хрущов

Від недавнього часу раз-у-раз появляються в газетах вістки на тему зустрічі совєтського прем'єра Нікіти Хрущова й президента Дж. Ф. Кеннеді. Це нібн логічно, коли взяти на увагу, що міжнародне напруження дійшло знову до надзвичайної висоти й коли слово „війна" щораз частіше падає з уст різних державних мужів — хоч би й у сенсі застережливому. А втім, погляд, що найвищі керівники двох великодержавних потуг єдино можуть вирішити спір, що його не вмілі поладнати їхні репрезентанти - дипломати, такий погляд аж надто наївний. Доказали це всі попередні конференції „на вершинах": липнева конференція в Женеві у 1955-му році з участю президента Д. Д. Айзенгавера, тодішнього совєтського прем'єра Ніколая Булґаніна та партійного шефа Нікіти Хрущова, — конференція в Кемпі Дейвіда з участю Д. Д. Айзенгавера і Хрущова у 1959-му році, — зірвана большевиками в останній хвилині конференція у Парижі в червні 1960-го року, — врешті минулорічна червнева зустріч Кеннеді і Хрущова у Відні. Коли ж такі зустрічі „на вершинах" є „позитивні", то це тільки позитиви для Совєтського Союзу, які є трагічними в своїх наслідках для вільного світу. Так було з конференціями „на вершинах" в Ялті і Потсдамі у 1945-му році, де Захід пішов по лінії плянів і бажань Сталіна.

І тому нині нема у західньому світі ніякого захоплення, що Хрущов, за посередництвом секретаря внутрішніх справ Стюарта Юдолла, вистосував до президента Кеннеді запрошення приїхати на розмови до Москви. Таку подорож американського президента до СССР в часі, коли Хрущов розпалив конфлікт у справі Західнього Берліну і впродовж останніх чотирьох років, від першого виступу в цій справі, не поступився у своїх вимогах ні на крок, — тепер, коли той же Хрущов провокаційно переніс холодну війну під самі двері ЗДА, на Кубу, — таку подорож американського президента напевно зрозуміли б у Москві а то й в усьому світі, як доказ слабости Америки та бажання „миритися" з большевиками за всяку ціну. Якщо ж Дж. Ф. Кеннеді поїхав би до Москви і зайняв там таку саму непоїстну позицію в справі Берліну, як зробив це в червні минулого року у Відні, то й ціла та подорож була б непотрібна.

Берлін є центральною міжнародною проблемою, і становище Заходу до неї з'ясоване та спрецизоване в останніх днях знову без найменших сумнівів. Державний секретар Дін Раск заявив, що ЗДА не виміняють Берліну за Кубу, бо „не можна підтримувати волю в одному місці, вирікаючися її в іншому". В комунікаті з Білого Дому після наради президента Кеннеді й британського міністра закордонних справ лорда Гюма ствержено, що „Захід мусить і надалі зберігати рішучу позицію в обороні своїх життьових інтересів", що їх має в Західньому Берліні. Секретар оборони Роберт МекНамара, вернувшися з Західньої Німеччини, заявив, що ЗДА боронитимуть Західній Берлін у випадку потреби й атомовою зброєю. Знову ж Москва, як згадано, не поступається із свого становища щодо леґалізування „навіки" поділу Німеччини і перетворення Західнього Берліну у „вільне місто" з викиненням відтіль західніх залог. Тож яке тут можливе порозуміння, коли б Хрущов та Кеннеді засіли за один стіл?!

Контрнаступ Америки в холодній війні, перенесення її на терен СССР через постійне й голосне актуалізування проблеми совєтського колоніялізму, ліквідування комуністичних аґресій і диверсій в різних пунктах світу, включно з Кубою Кастра, підвищення престижу Америки в очах цілого світу й продемонстрування її сили — це куди кращий спосіб спонукати Хрущова злагіднити його тон і відступити від плянів нової імперіялістичної аґресії, аніж пусті й недоцільні з'їзди „на вершинах".

Через Беоґрад проти Пейпінґу

Десятиденні відвідини голови Президії Верховного Совєту СССР, або, як цей пост визначає дуже неточно західня преса, „президента" Леоніда Брежнєва в Юґославії, які почалися у понеділок 24-го вересня і мають закінчитися цього тижня, великого враження у політичному світі не викликали. Якоїсь більшої ваги цим відвідинам не надає й сам юґославський комуністичний режим, доказом чого може бути те, що Брежнєва зустрічала в Беоґраді окремим прийняттям не Союзна Народна Скупштіна, значить, парлямент, а тільки Беоґрадський міський народний комітет. Найбільше шуму з приводу відвідин Брежнєва зчиняє хіба тільки совєтська преса, яка, всупереч усьому, що було, безперестанно розписує про „славні традиції" дружніх зв'язків „білокам'яної Москви" із юґославським „Білим городом" і пригадує не надто славну військову допомогу Совєтського Союзу для юґославських партизанів під час другої світової війни, яка — до речі — виявилася не так у воєнних діях проти гітлерівських загарбників, як у масовому ґвалтуванні сербських і хорватських жінок та дівчат совєтськими вояками.

Відвідини Брежнєва у Юґославії є по суті здійсненням спізненої на чотири роки візити совєтського президента, що мала відбутися ще в 1958-му році, коли „президентом" СССР був маршал Клим Ворошилов, якого згодом здеґрадовано з того посту за участь в „мерзенних" діях „антипартійної групи". Не прийшло до цієї візити через нові несподівані зриви напруження у взаєминах між Беоґрадом і Москвою, що їх остання мусіла загладжувати довгими роками, і то навіть з допомогою поїздок Хрущова до суміжних з Юґославією „народних демократій", Румунії і Болгарії. Великого захоплення ці залицяння Москви до тітовських єретиків серед ортодоксів комуністичного бльоку не викликали і зустрілися не тільки з гострою опозицією збоку пейпінґських і тіранських догматиків, але й з глибокими сумнівами в провідних колах деяких західніх і сателітних компартій. Немає великих підстав сподіватися, що й нинішні дружні взаємини між Москвою і Беоґрадом виявляться триваліщими, як були вони у минулому.

Якщо відвідини Брежнєва і привертають увагу світової опінії, то тільки як вияв внутрішніх розбіжностей між Беоґрадом і Пейпінґом. В той час, коли Москва узялася маніфестувати з допомогою відвідин свого „президента" в Юґославії приязнь до цієї країни і її режиму, провідники китайських комуністів виступили з поновним обвинуваченням у відношенні до Юґославії, називаючи Тіта і його соратників „зрадниками" і „лакеями американського імперіялізму", значить, оскаржуючи посередньо Хрущова і його кремлівське „колективне керівництво" в пактуванні із „зрадниками і лакеями". Ще перед тим, на вістку про пляновані відвідини Брежнєва в Юґославії, комуно-китайський режим, роздратований цим дружнім супроти юґославських єретиків актом, наказав позамикати деякі совєтські консуляти в Китаї, мотивуючи це... надто великою їх кількістю. З другого боку, не залишається в боргу супроти Пейпінґу і червона Москва. Зменшивши в поточному році свою допомогу для комуністичного Китаю з 500 мільйонів до 100 мільйонів рублів, вона започаткувала посилену торгівлю військовими літаками з Індією, що перебуває в затяжному конфлікті з червоним Китаєм, який загарбує поступово індійську територію.

Усі ці факти кажуть трактувати сьогоднішню фазу зближення між Москвою і Беоґрадом тільки як внутрішню розгру між двома протилежними комуністичними угрупованнями, які по суті бажають одного і йдуть до одного: знищення ненависного їм західнього „імперіялізму", відрізняючись між собою тільки в поглядах на способи, шляхи і темпи цього знищення.

ЧИ ВИГРАЄ ДЕ ҐОЛЬ І ЦИМ РАЗОМ?

Париж. — У Франції шумить, як у вулику. Процеси членів Організації Таємної Армії, арештування атентатчиків на де Ґоля і взагалі решток боївкарів, що, втікши з Альжиру, мусять промишляти тут; чутки про велику акцію ОАС в половині жовтня; слідство проти Бідо й Сустеля, що їх наказано арештувати; чутки про страйки у зв'язку із зростом цін і над цим усім — дискусії про спосіб вибору наступника де Ґоля.

Промова де Ґоля з 20-го вересня ц.р., замість вияснити справу, замість припинити дискусії і внести якусь ясність у настрої, викликала ще більше замішання.

У своїй промові, переданій через телевізію, де Ґоль представив справді імпозантний обсяг свого режиму за останніх 4 роки. Бо дійсно він має чим похвалитися: оздоровлення економіки, передчасна сплата закордонних боргів внаслідок незвичайного зросту експорту й припливу девіз, величезні успіхи на зовнішньому форумі, де дуже зріс престиж Франції, задовільний розвиток зносин з новопосталими країнами, покінчення альжирської справи і т. п. І все це — сказав де Ґоль, — завдяки стабільності державної системи, яка поклала край жалюгідним кризам паралізуючих спорів у парляменті, завдяки сильній руці голови держави, що став „провідником нації".

З цього для де Ґоля логічно випливає висновок: цю стабільність треба затримати. А що його провідницька роля спирається на його вийнятковому престижеві, то своєму наступникові хоче він дати такої самої ваги авторитет, забезпечуючи йому вибір з волі народу, а не тільки обмеженого числа електорів, щоб майбутній президент відповідав перед народом, а не перед безсильним парляментом. Такого стану — сказав де Ґоль — вимагає бурхлива й брутальна доба. І цю вимогу задовольняють системи Німеччини, Англії, а в першу чергу ЗДА, де президент є головою екзекутиви і справжнім керманичем усіх державних справ.

Але французька політична та інтелектуальна еліта розважає зовсім інакше. Вона вказує на те, що американська система має також багато хиб і працює не найкраще. До того ж у ЗДА є передумови для її функціонування, яких нема у Франції. Американська система, мовляв, спирається на балянсуванні впливів двох партій, і президента вибирає одна або друга, він може спертися на свою партію, хоч при виборах партія спирається на свого кандидата.

У Франції — мозаїка партій, і жадна з них не може провести свого президента. Завжди президент залежатиме від 5 мільйонів виборців, що є знаряддям в руках комуністичної партії. Замість бути провідником, він буде невільником коаліції. А уявім собі, кажуть противники концепції де Ґоля, що становище всевладного президента здобуде людина, яка потім стане знаряддям в руках комуністів або правих авантюрників. Що тоді?

Та найпростіший і найбільш поширений арґумент сьогодні такий: коли сучасна конституція принесла такі успіхи, то пощо її міняти?

Референдум у зв'язку із зміною конституції у вище згаданому напрямку де Ґоль повинен виграти, бо загал населення має до нього велике довір'я, а передусім має він страх перед невідомим майбутнім, яке чекатиме на Францію після смерти де Ґоля. Але опозиція така сильна, проти зміни йде така акція всіх середовищ — за вийнятком, розуміється, партії, яка підтримує де Ґоля беззастережно, але не являє собою організованої політичної сили, — що він може цього референдуму й не виграти.

Що буде далі? Годі передбачити, що зробить тоді де Ґоль. Але особливої трагедії не станеться, бож на всякий випадок залишається теперішня система, а вона доволі солідно закорінена. Напевно буде замішання, бо тоді противники існуючого режиму матимуть багато арґументів, але все ж нічого не станеться особливого, бодай відразу.

Покищо не можна твердити, що де Ґоль виграє. Його противники діють на його користь, намагаючися всіми силами викликати заколот, якого не хоче ніякий народ, що живе в добробуті. Революції найлегше робляться там, де населення, чи бодай значна його частина, не має чого втрачати. У Франції панує такий добробут, що кожен має щось до втрачення.

На користь де Ґоля говорить і хаос в Альжирі, бо кожному ставить він перед очі сумний образ, що постає тоді, коли панує особиста ривалізація, коли немає виразної більшости. Тож загал пересічних французів повинен з цього зробити висновок, і за всяку ціну зберегти стабільність існуючого стану. А це значить — голосувати за де Ґоля.

О. Д-вич

Захід визнає Берлін за найбільшу загрозу для миру

Об'єднані Нації. — Британський міністер закордонних справ лорд Гюм поставив Берлінську кризу на найперше місце серед актуальних міжнародних труднощів. Він зробив це в телевізійній розмові з американським амбасадором Адлеєм Стівенсоном в минулу неділю. Лорд Гюм підкреслив, що відповідальність за долю цілого Берліну несуть чотири окупаційні великодержави, які повинні ту проблему вирішили „між собою". Найперші коментатори пояснюють це так, що Британія нерадо зустріла б перенесення Берлінської проблеми на терен Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, дармащо минулотижнева промова лорда Гюма на пленумі Генеральної Асамблеї зробила враження наче б Британія не мала нічого проти зактуалізування тієї проблеми на терені ОН. Цю останню заяву лорда Гюма в'яжуть з недільною 2-годинною конференцією у Білому Домі, яка була головно присвячена справі Берліну, з заявою державного секретаря Діна Раска, що ЗДА не проміняють Західного Берліну за Кубу та з заявою секретаря оборони МекНамари, що ЗДА готові боронити Західній Берлін атомовою зброєю. Тим часом у самому Західньому Берліні берлінці, використавши сильну мряку, збудували мініятюрний мур довкола совєтського Інтурісту та задрутували туди доступ кільчастим дротом із написом: „Хто заатакує нас — буде знищений". Такий надпис видніє скрізь у Східньому Берліні. Західньо - німецька поліція згодом поруйнувала й вивезла той „мур" і кільчасту загороду, а східньо-німецька пропаґанда накинулась на „фашистські елементи, які користуються повною свободою в Західньому Берлині" Східньо-німецький уряд домагається, щоб ЗДА почали після листопадових виборів „реальні переговори" в справі Берліну — на базі комуністичної рецепти.

● Франція намовляє втікачів з Альжиру вертатися туди і обіцяє їм на перших два місяці після повороту до Альжиру — фінансову допомогу. До Франції нахлинуло 500.000 французів з Альжиру, які втікали зі страху перед пімстою місцевих арабів за злочини, що їх доконувала терористична французька Тайна Військова Організація. Альжирські французи мають глибокий сантимент до Альжиру, що його вважали за свою вужчу батьківщину, але отягаються з поворотом, бо вони привикли були там панувати, а тепер там влада — арабів.

Зенон Стефанів

ДО НАШОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На тему української військової термінології автор цих рядків, як історик Українського Війська, — оскільки військова і воєнна історія пов'язана з військовою лексикографією, — писав доволі часто в краю ще перед другою світовою війною, а після війни на сторінках „Свободи".

Крім того, поза історичною ділянкою, автор опрацьовував разом з покійним О. Думіним (Антін Крезуб) український енциклопедичний військовий словник, що в 1939-му році був доведений уже до літери „П". На жаль, рукопис словника, як також і безцінну джерельну книгозбірню та документи до історії Визвольної Війни, захопили органи НКВД в листопаді 1939-го року в Коломиї.

Назагал українська військова термінологія серед нашого загалу мало поширена. Цьому й не можна дивуватись, бо ж не могла бути вона вироблена і популяризована в умовинах чотирьох займанщин — при відсутності своїх власних збройних сил.

Все ж таки є в українській мові, поза українізованими, міжнародного походження військовими назвами, — чисто українські на означення військових понять. Підписаний завжди старався впроваджувати в усіх своїх публікаціях українське військове назовництво згідно з духом нашої мови, військової традиції та модерної військовости.

На превеликий жаль, хоч ми посідаємо вже, і то навіть добре засвоєні, ще з часу Визвольної Війни 1917 - 21 рр. і періоду УСС 1914-18 рр., українські відповідники чужомовної військової термінології — часто доводиться стрічати в нашій пресі такі мовні дивовижні чічки, як, наприклад, лютенент - полковник, лютенент - генерал, кептен, мейджор, сарджент, нейві і багато подібних. Ті, що так пишуть, не виявляють і найменшого зусилля в дбайливості про чистоту своєї рідної мови.

А вже в уживанні термінів „військовий" і „воєнний" — то правдива еквілібристика, взиваюча помсти з неба на тих, що так немилосердно калічать свою мову. Українська мова виразно розрізняє значення слів „військовий" і „воєнний", що є похідними від слів „військо" і „війна". Тим часом зауважуємо в різних публікаціях, і то навіть поважного військово - історичного, мемуаристичного чи белетристичного змісту, недопускальні мовні курйози, що змінюють цілком сенс написаного.

Для ілюстрації подаємо деякі виписки із нашого чорного реєстру „мовних дивовиж: „військовий стан оголошено по всій країні"; „розпитували про військові події"; „згідно воєнних законів військового часу"; „вкінці опинилися в безвихідному військовому положенні"; „завалилися нараз всі військові фронти"; „старшина військового часу"; „військова небезпека"; „військова катастрофа"; „непосильна військова контрибуція"; „ціла армія на військовому положенні"; „хоч і військові дії закінчилися, військовий стан тривав і дальше" і т. п.

В мюнхенському квартальнику „Вісті" за червень 1962 року, що в першу чергу повинен дбати про правильність нашої військової термінології, — замість традиційних означень рій, чота, або чета, сотня, курінь, — читаємо: фюзилірська група, фюзилірський цуґ, батальйон. Це подано в статті про організацію американської дивізії, хоч в американській військовій номенклятурі немає зовсім фюзилірів, груп і цуґів. Автор тієї статті не чув взагалі про українські, і то часто вживані, відповідники, згадані вище, але з легкої руки, щоб забагато не висилятися, заступив їх німецькими, і — „шлюс"!

В дописі про відкриття публічної школи ім. поляглого в 1943-му році українця - героя Миколи Миня („Свобода" ч. 181/62), дописувач назвав військову частину, в якій служив М. Миньо „1-ою Збройною Дивізією", переклавши на українське цілком неправильно 1st Armored Division, замість по-українськи назвати „1-ша Панцерна Дивізія". Він попросту, не визнаючися в тонкостях військового назовництва, поплутав поняття: arm, armed forces — зброя; озброювати; збройні сили та armor, armored — панцер; панцерувати; панцерні війська. Назва „збройна дивізія" — це у військовому розумінні нісенітниця. Кожна дивізія є елементом збройних сил і тим самим є збройна; а взагалі в цілому світі не існують дивізії неозброєні, а тільки збройні. В цьому випадку багато ліпше було б подати назву частини в англійській номенклятурі, аніж наводити якийсь безосновний мовний новотвір.

Наведені вище приклади вказують на поважні недоліки в ділянці нашої військової термінології. Відчувається конечна потреба у виданні бодай короткого англійсько-українського військового словника, що заповнив би хоч частинно ту прогалину.

Автор цієї статті в міру своїх сил і можливостей працює тепер над укладенням такого словника, де буде включене найконечніше військове назовництво, хоч і в обмежених нормативах 3.500 - 4.000 гасел. Словник цей, після його схвалення термінологічною Комісією при Військово - Історичному Інституті НТШ, повинен появитися в наступному році.

Англійська мова

З початком шкільного року Брус Петтисон, професор лондонського університету, виголосив у Манчестері промову перед членами Британської Мовної Асоціяції на цікаву тему: чи стане англійська мова світовою мовою? Деякі великі американські щоденники звернули пильну увагу на цей виступ. Для нас, українців на американському континенті, що живемо в орбіті англійської мови й культури, твердження й думки цього визначного британського педагога - мовознавця можуть мати значення не лише інформативного, але й практичного характеру.

З розвитком міжнародних обставин, зокрема ж із постанням нових націй - держав на деяких континентах світу, англійська мова має поважні шанси стати духовим лучником міжнародного маштабу, — сказав у своїх висновках проф. Петтисон. Несподівано, впродовж не цілої ґенерації, технічні засоби комунікації зблизили обидва кінці світу". Людина з одного континенту розмовляє з людиною із другого континенту. В ситуації такого „згущення мов" англійська мова вибивається на перше місце. Як ніколи досі, цією мовою послуговуються в широкому світі люди різних рас для преріжних цілей.

У деяких країнах, як, наприклад, в Індії, англійська мова в'яже в одну державно-культурну цілість мільйони населення, розділені поміж собою бар'єрами льокальних діялектів. Подібну ролю духового лучника в мозаїці африканських племен відіграє англійська мова на „чорному континенті", твердив проф. Петтисон. Для прикладу, відомі політичні конференції представників різних країн африканського континенту в Бандунґу 1955 року та в Акра 1957 року, які поклали основи нового політично - державного укладу в Африці, відбувались англійською мовою, як офіційною дипломатичною мовою для соток делеґатів. Як іронічно висловився проф. Петтисон, на цих двох конференціях „засуджено колоніялізм — мовою колишніх імперіялістів"...

У новітній добі, в якій живемо, англійську мову можна порівняти з панівною в середніх віках латинською, а також з античною грецькою мовою в ще ранішій добі культурного походу в Европі. Це є факт, що в сучасну пору англійська мова є матірньою мовою природничих наук, нею найбільше послуговується високоосвічена еліта світу.

Проф. Петтисон подав ряд фактів і статистичних даних на потвердження своєї тези про мовний примат англійської мови. Половина щоденників і інших періодиків світу, також половина наукових і технічних журналів виходять англійською мовою. Ця мова, за словами згаданого професора, „в небувалій досі мірі об'єднує народи в одну цілість, але треба ще більше покласти зусиль, щоб вона виконала як слід свою ролю, яку поклала на неї історія".

Проте, англійська мова, як розговірна мова в країнах британського культурного впливу, граматично й взагалі „жахливо занедбана", заявив проф. Петтисон. Країни, в яких панівною мовою є англійська, мають велике завдання — піднести вгору її стандарт. Якщо цього не станеться, тоді інші англомовні країни, зокрема Велика Британія, повинні поспішити туди з поміччю. В тих країнах, в яких англійська мова є другою, після місцевої розговірної, треба категорично змінити традиційну техніку навчання, треба знайти нові методи викладу й популяризації англійської мови. Скрізь, по всіх англомовних країнах треба кращих викладачів мови, знавців свого діла.

Кінцеві заввагн й поради цього британського науковця можна б живцем прикласти до наболілої проблеми збереження української мови в країнах розсіяння нашої еміґрації. Для збереження субстанції нашої мови в діяспорі треба добрих викладачів, добрих підручників, нових метод навчання. А найбільше — треба доброї волі і завзяття на „українському мовному фронті" поза поневоленою батьківщиною.

С. Т.

Борис Антоненко-Давидович

ЗА ШИРМОЮ

РОМАН

(4)

Знову вона!

Знову ця клята сука!..

Олександер Іванович гидливо зморщився й безпорадно оглянувся по сторонах.

— Виженіть! Виженіть її мерщій!

Кругленька, як колобок, коротконога фельдшериця Таскіра, що мовчки сиділа за столом, накритим білою скатертиною, і старанно записувала щось в амбуляторному журналі, рвучко схопилась з стільця.

— Кого вигнати, Олександре Івановичу?

— А-ат! — нетерпляче відвернувся від неї Олександер Іванович і дрібно заворушив пальцями, немов хотів упіймати в повітрі невидиму нитку й ніяк не міг. — Собаку! Чорну ту суку! Знову забігла у двір!

Таскіра покотилась від столу, швидко несучи на коротеньких ніжках свою гладеньку постать до вікна, позаду Олександра Івановича бентежно заметушилась мовчазна, завжди чимось заклопотана санітарка Саодат і незграбно зачепила ногою бляшану миску з перев'язувальними покидьками.

Ні, таки не повелось сьогодні Олександрові Івановичу! Такий неорганізований, напрочуд невдалий день! І йому здалося, що й фельдшериця Таскіра надто вже негарно перехилилась через підвіконня й занадто голосно, як на медичний заклад, кричала щось по-узбецьки комусь у дворі, а її коротенькі ноги в лякованих мережаних узбецьких черевичках на босу ногу одірвались від підлоги й уперлись носками просто в стінку.

„Знову облупить черевиком стіну, а нещодавно ж білили!" — прикро подумав Олександер Іванович, але не сказав. І санітарка Саодат, поспішаючи на двір виганяти собаку, штовхнула ліктем умивальник, аж там забряжчала якась залізячка, що також змусило Олександра Івановича подумати: „Не можуть навіть як слід умивальника приладнати! Все недороблене, все абияк!.."

За хвилину Таскіра, повернувшись од вікна, урочисто повідомила, що собаку вигнано, а трохи згодом і санітарка Саодат увійшла навшпиньках до амбуляторії і стиха, немов ні до кого не звертаючись, сказала, що сторож Ісмаїл затулить у дувалі[2] дірку камінням та дошками і собака не буде більше пролазити з сусідського двору. Та все це мало розраяло Олександра Івановича. Він знав, що день змарновано, бо ніщо вже не зможе повернути йому доброго робочого настрою. Цей настрій надломила йому ще вдома дружина, а зараз його вкрай зіпсувала чорна собача тінь. І ось замість того, щоб узятись, як то звичайно робив у таких випадках, докладно розпитувати хвору про житлові умови, початок захворювання, про членів родини тощо і чітко записати все те в амбуляторну картку, він виписав нашвидкуруч два папірці — до районного рентґенкабінету й лябораторії і, передавши їх Таскірі, повернувся до санітарки:

— Хто там ще є? Впустіть, Саодат.

Хвора узбечка узяла нерішуче від Таскіри два аркушики й підвелась. Вона ще довго перепитувала фельдшерицю, тривожно поглядаючи на лікаря, та він уже не звертав на неї уваги.

До покою ввійшов босоніж літній узбек, одягнутий, не зважаючи на травневе тепло, у ватяний чапан[3]. Не скидаючи з голови чорної з білими вишитими півмісяцями тюбетейки, він поважно розсівся на стільці перед лікарем, готуючись до довгої розповіді.

— Як прізвище? Ім'я? Скільки років?.. — одразу взялась за нього Таскіра, але узбек навіть не повернув до неї голови й лиш невдоволено відмахнувся від Таскіри короткими відповідями. Коли Таскіра, нарешті, замовкла, від підсунув стільця наперед і ввесь подався до лікаря, наче боявся, що лікар не все почує й не все гаразд зрозуміє.

Тутешні узбеки з цього великого, хоч і віддаленого на відстороні кишлака, де містилась докторхона[4], знали, що молодий лікар, який приїхав сюди відкілясь здалека, вже дещо розуміє по-їхньому, й тому зверталися до нього звичайно по-узбецькому; цей же узбек був, видимо, з іншого місця, бо заговорив мішаною, пересипаючи російські фрази узбецькими словами й жваво жестикулюючи. За кожним словом він додавав зовсім непотрібне „розумієш", що виходило в нього як „розумиш", і раз-у-раз задля виразности ляскав себе долонями по стегнах і колінах. До своєї скарги на здоров'я він почав підходити вельми здалека, наче не хвороба, а якісь господарські справи привели його сюди.

— У нашому колгоспі тігерман йок[5]. Пшеницю молоти, кукурудзу молоти — треба аж за десять кілометрів...

Олександер Іванович давно засвоїв собі правило — терпляче слухати розповідь хворого. З безлічі непотрібних дрібниць, часом просто нісенітниці, він навчився виціджувати те, що варте було уваги з медичного погляду, що могло придатись до анамнези, і лише зрідка короткими запитаннями скеровував думку хворого в потрібне річище. Але тепер він не чув узбека. Поза його волею думка повернулась до навісної чорної суки й не могла її покинути.

Брудна, гидка потвора, рухливий розплідник усілякої інфекції — на лікарняному дворі! На лікарняному дворі, де завжди підметено, чисто, нема нічого зайвого, де ранком дожидають своєї черги хворі в затінку молодих дерев і сидять на низеньких лавах діти! Чи ж можна це допустити?.. А до того ж, боячись сторожа й санітарки, сука продиралась у двір потай, крадькома, — залазила в сусіднього двору на город, що його сам садив і дбайливо доглядав Олександер Іванович, топтала своїми лапами тендітну гудину кандаляків[6]), ламала молоді стебла помідорів, рвала плетиво винограду.

[2] Дувал (узбецьке) — глиняний мур замість паркану.

[3] Чапан (узбецьке) — короткий халат.

[4] Докторхона (узбецьке) — лікарня, амбуляторія.

[5] Тіґерман йок (узбезьке) — нема млина.

[6] Кандаляк (узбецьке) — сорт ранньої дині.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

Володимир Лесцяк

ПРОФ. Д-Р ІВАН БРИК

(15-ті роковини смерти)

Іван Брик народився 8 липня 1879 р. в містечку Устрики Долішні, пов. Ліско. Народну школу закінчив в Устриках, а гімназію в Перемишлі, де був відзначаючим учнем. Від сьомої гімн. кляси проводив тайним самоосвітнім гуртком.

На львівському університеті відбував студії філософії. вивчаючи українську і слов'янську мови та літературу. Під час студій був членом відділу „Академічної Громади" і активним учасником праць „Наукового Кружка". Під впливом о. Йосифа Фолиса занимався освітньою і політичною організаційною працею.

Одержавши державну стипендію, по 3-літніх студіях у Львові виїхав на студії до Липська, а відтак до Праги, де перебув і сецесію українських студентів з львівського університету в 1902 р. Тоді в Празі перебувало поважне число українських студентів сецесіоністів, яких зорганізував Іван Брик в „Українській Громаді", якої був першим головою. Чехи були русофіли. Треба було вести серед них важку освідомну працю, в якій живу участь брали тодішні українські студенти Лев Ганкевич, Гошовський та інші. На празькому університеті Іван Брик слухав викладів проф. Т. Масарика, проф. Гебавера і інших.

З Праги перенісся на студії до Відня, де працював під проводом проф. Ягіча, Ґречка і Йодля. 22-го грудня 1903 р. на віденському університеті здобув титул доктора філософії. Після того вернувся до Львова, щоб скласти іспит на вчителя середніх шкіл. Мав можність виїхати до Липська посвятитись університетській кар'єрі, але з цього не скористав, у Львові в 1904 р. викладав українську граматику на „Українських Наукових Курсах".

По відбутій військовій службі в 1905 р. перейшов на посаду учителя української і латинської мови в Українській Академічній гімназії у Львові. В шк. р. 1910-11, користаючи з відпустки відбув наукові студії у Празі. В часі світової війни служив старшиною австрійської армії при піхоті в Перемишлі. По капітуляції перемиської твердині попав в 1915 р. в російський полон, з якого повернувся аж після революції в 1918 р. до Львова.

Негайно по повороті зголосився в Секретаріяті Військових Справ, де йому приділено відділ інтендантури. По визвольних змаганнях 1918-19 р. р. викладав в зорганізованому в 1921 році Тайному Українському Університеті у Львові славістику. В головнім Відділі „Просвіти" працював від 1906 р. до 1920 з перервою під час війни як секретар і директор канцелярії. В численних комісіях Т-ва брав якнайактивнішу участь і часто виїжджав в терен до філій читалень „Просвіти". Від 1919 р. постійно вибирано його на заступника голови, а в 1922-23 рр. і 1928-29 рр. на голову. Від 1932 до 1939 р. був головою львівської „Просвіти". Ювілейні Загальні Збори Т-ва „Просвіти" 21-го березня 1929 р. за великі заслуги для Т-ва, в суспільній науковій праці наділили його своїм найвищим відзначенням — почесним членством.

Брик був також дійсним членом Наукового Т-ва Шевченка у Львові. В 1909 р. сповняв функцію секретаря організатора просвітньо-економічного конгресу, в 1928-29 рр. головою ювілейного комітету „Просвіти" і головою Конгресової секції, яка підготовляла Конгрес з нагоди 60-ліття „Просвіти. З рамени „Просвіти був в Кураторії Національного Музею у Львові а від 1929 р. віце-президентом відділу „Міжнародного Союзу Позашкільного Виховання у Варшаві".

Численні свої звіти з праці Т-ва подавав у виданнях „Просвіти", в пресі, писав книжки, як „На народній роботі", „Борис Грінченко" 1910, „З Маркіянових днів" 1911. „Століття уродин М. Шашкевича" 1911 р. Спільно з М. Коцюбою зредагував „Вірцевий Господар" 1909 р. і „Пропам'ятну Книгу Конгресу" 1910 р. Від 1923-25 редагував „Письма з Просвіти". Публікував свої праці в інших видавництвах. Працював активно в „Шкільнім Союзі", коли першим головою був проф. М Грушевський, а д-р Брик секретарем.

Свої наукові праці з ділянки історії українського письменства, історії української культури і чесько-українських взаємин опублікував в „Записках Наукового Т-ва ім. Шевченка", „Українсько-руськім Архіві" і „Збірнику Львівської Ставропігії" і в Ювілейному Збірнику" на пошану акад. М. Грушевського. Його науково-публіцистичні праці-дописи були друковані в „Ділі", „Громадській Думці", „Українській Думці". „Старій Україні", „Рутеніше Ревю", та в численних чеських журналах. Вдержував д-р Брик зв'язки з чеськими славістами. З нагоди відзначення 10-ліття держав. самостійности Чехословацький уряд одинокого українця д-ра Брика відзначив орденом чеського льва. Помер в 1947 р. на чужині в Найдеку, в Тиролі.

Клюб Круглого Стола
В П'ЯТНИЦЮ, 5-го ЖОВТНЯ ц. р.
в Українському Інституті Америки
при 79-ій вул. і 5-ій Еве. — відбудеться доповідь
РЕД. ЗЕНОНА ПЕЛЕНСЬКОГО
на тему:
ПРОБЛЕМИ УКРАЇНЦІВ ОЧИМА ЕВРОПЕЙЦЯ
Початок о год. 7-ій веч. — Вступ для членів і запрошених ними гостей.
Доповідь відбудеться без уваги на особисте нещастя, що саме тепер стрінуло Ш. Доповідача.

Українська хроніка Ню Йорку

I. Шевченківський Комітет в Ню Йорку піддержує резолюцію ч. 211 конґресмена Д. Флада.

Конґресовий Протокол, том 108, ч. 165 з 12-го вересня 1962 р. на сторінці А 6809 приніс вписи меморандуму Комітету будови пам'ятника Шевченкові з осідком в Ню Йорку, виготовлений 29-го червня 1962 р. відносно піддержки резолюції конґресмена Д. Флада про створення постійного комітету поневолених націй при Конґресі ЗДА. Меморандум спрямований до голови Палатної Правн. Комісії Достойного конґр. Говарда Смита, за підписом голови комітету д-ра Івана Ковака та секретаря Миколи Турецького. В Меморандумі згадується, що Комітет засновано 25-го лютого 1961 р. в Ню Йорку з метою збирання фондів на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні. В Комітеті об'єднано 70 організацій та товариств, які прохають Конґрес ЗДА встановити таку комісію перманентних дослідів 21 поневолених Московою націй, що допоможе ЗДА пізнати правдиву суть московського імперіялізму доби червоного комуно-большевизму та стане моральною підпорою поневолених націй за залізною заслоною в цій холодній війні з СССР.

II. Комітет Об'єднаних Організацій міста Ню Йорку, Філія УККА готовиться до 8-го Конґресу та до відзначення Листопадових Роковин й 20-річчя УПА.

Квартальні Збори Комітету Об'єднаних Організацій міста Ню Йорку, Відділу УККА, на своїх зборах з 22-го вересня 1962 р., якими провадив голова мґр. Іван Базарко та секретарював Лев Пришляк, після звіту управи й дискусії та зреферування Листопадової Академії маестром Власовським, порішили получити її з 20-річчям УПА одною спільною, добре приготованою імпрезою з споминами учасників тих геройських часів визвольного змагу України за її державність. Член Екзекутиви УККА ред. В. Душник зреферував програму 8-го Конґресу УККА, що розпічнеться 12-го жовтня 1962 р. в Ню Йорку з участю визначних чужинецьких та українських діячів. Закликав організації до масової участи та запрошував нашу публіку до участи в характері гостей. Мґр. Ів. Базарко доповнив ту інформацію й просив організації технічно допомогти успішно перевести Конґрес.

III. Концерт Ансамблю Бандуристок „СУМА" в Ню Йорку.

Ансамбль Бандуристок „СУМА" з Дітройту під батутою Потапенка буде гостювати в Ню Йорку в дні 14-го жовтня 1962 р.

IV. Організації Визвольного Фронту відзначають 20-ти річчя УПА бенкетом.

В суботу, дня 27-го жовтня 1962 р. в готелі Ню Йоркер відбудеться вечером Святочний Бенкет у 20-ліття УПА, який улаштовують Організації Визвольного Фронту в Ню Йорку, з мистецькою програмою та виступами чільних діячів.

V. Тиждень Українського Студента.

В днях 29-го і 30-го вересня відбудеться в Ню Йорку заходом Української Студентської Громади Тиждень Українського Студента з доповідями, забавою та концертом.

Всі вище наведені організації працюють в системі Об'єднаних Українських Організацій, Відділу УККА в Ню Йорку, і зголосили свої імпрези для координації в нім. Комітет закликає всі наші організації для усталення календаря імпрез, що уможливить гармонійну співпрацю всіх наших товариств в нюйоркській метрополії, багатої на різні українські імпрези. С. О.

УКРАЇНЦІ! УКРАЇНКИ!

12 — 14-го ЖОВТНЯ 1962 року
— відбудеться —
в Ню Йорку

8-ИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Це буде величавий наш виступ перед світом, з участю визначних чужинних політиків та державних мужів.

ТОМУ

всі готуймось до цієї великої події. Організації просимо приспішити оформлення своїх делеґатів.

ОКРЕМО

ЗВЕРТАЄМОСЬ З ПРОХАННЯМ ДО НАШИХ ПОСТІЙНИХ ПЛАТНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ДАТКУ, ЖЕРТВОДАВЦІВ ТА УСІХ ГРОМАДЯН ПОСПІШИТИСЯ САМЕ ТЕПЕР ІЗ СВОЇМИ ВНЕСКАМИ ДО НАРОДНОГО ФОНДУ І ТИМ ЗАБЕЗПЕЧЕТИ НАШ ГІДНИЙ ВИСТУП.

ГОСТЕЙ

НА КОНҐРЕС СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО!

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐР. КОМІТЕТ АМЕРИКИ

Р. С. Звертаємо увагу на нову поштову адресу УККА:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 117 Old Chelsea Sta.
New York 11, N. Y.

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ ТОВАРИСТВО „ЗАРЕВО" в НЮ ЙОРКУ
— влаштовує —
АКАДЕМІЧНИЙ ВЕЧІР
В програмі вечора доповідь
ВАСИЛЯ КОСАРЕНКА-КОСАРЕВИЧА
на тему:
„Преміси і заключення в баченні Сходу Европи і його народів".
СУБОТА, 6-го ЖОВТНЯ, 1962 р.
год. 7:30 вечером
в Українськім Іститутї Америки при 2 Іст 79 вул.

Увага! Клівленд і Околиці! Увага!
Повідомляється Все Українське Громадянство Клівленду й Околиць, що вже в найближчу
суботу, дня 6-го жовтня, 1962 р.
виступить в Клівленді, о год. 6-ій вечора в авдиторії „Трімонт-Скул" — 2409 Вест 10 Вул.
ВИСОКОДОСТОЙНИЙ НАШ ГІСТЬ
Голова Української Національної Ради
Інж. ОСИП БОЙДУНИК
з докладом
„МОБІЛІЗАЦІЯ СИЛ".
ВСЯ УКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНІСТЬ Є ПРОШЕНА ВЗЯТИ В ТОМУ ВЕЧОРІ ЯКНАЙБІЛЬШ МАСОВУ УЧАСТЬ!
Пригадуємо: 6-го жовтня, 6 веч. „Трімонт-Скул".
ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ.

Увага! РОЧЕСТЕР! Увага!
ҐРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ м. РОЧЕСТЕРА
— запрошує —
все українське громадянство на
ВЕЛИКЕ ВІЧЕ
яке відбудеться
в неділю, 7-го жовтня ц.р.
о год. 4:30 по полудні
в залі Українсько-Американського Клюбу при Гудзон Аве. і Вілсон Стр.
Доповідь на тему:
„МОБІЛІЗАЦІЯ СИЛ"
виголосить Достойний Гість з Европи,
Голова Української Національної Ради,
інж. Осип БОЙДУНИК.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими,
що в суботу, 29-го вересня 1962 р.
після довгої і важкої недуги упокоїлася в Бозі
НАША НАЙДОРОЖЧА ДРУЖИНА І МАМА
бл. п. Ольга з Петриців
ПЕЛЕНСЬКА
проживши 58 років.
ПАНАХИДА — у ВІВТОРОК, 2-го ЖОВТНЯ, о. год. 8-ій веч. в похоронному заведенні ДЖАНА РУДИ, 102 Норман Евеню (при схрещенні з Леонард Стріт).
ПОХОРОН в СЕРЕДУ, 3-го ЖОВТНЯ, о год. 9:30 ранку з похоронного заведення до укр. кат. церкви св. Духа в Брукліні, опісля на цвинтар.
В ГЛИБОКОМУ СМУТКУ:
ЗЕНОН ПЕЛЕНСЬКИЙ — муж,
МАРТА — донька.

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО Т-ВА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ
у великому смутку повідомляє про трагічну смерть
д-р Анни ҐУТОВСЬКОЇ
члена У.Л.Т.П.А.
що згинула в автомобілевій катастрофі дня 15-го вересня 1962 р. в Норт Дакоті.
Родині Покійної висловлюємо глибоке співчуття.
ГОЛОВНА УПРАВА У.Л.Т.П.А.

У пам'ять Дорогої і Незабутньої
Мирослави Драган
$15.00 на цілі Т-ва „Рідна Школа" в Джерзі Сіті
складає Родина ЧМОЛИВ.

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої нам Пані Добродійки
бл. п. Ольги Мигоцької
складаємо суму 25 дол. на Українських Інвалідів
Д-р ВОЛОДИМИР і МЕЛЯНІЯ КОКОРУДЗ.

Замість квітів на могилу бл. п. Редактора
Зенона Тарнавського
викладача на Академічних Курсах Школи Українознавства — складає $10.00 на сироти і вдови по поляглих Воях УПА
Т-во „РІДНА ШКОЛА", ДИТРОЙТ-СХІД.

Замість квітів на могилу
бл. п. Миколи Марковського
члена Наукового Товариства ім. Шевченка — складаємо $10.00 на Наукове Товариство ім. Шевченка в Сарсель, Франція —
Т-во „РІДНА ШКОЛА", ДИТРОЙТ-СХІД.

Замість квітів на могили
бл. п. Ольги Мигоцької
— і —
бл. п. Стефанії Дзядів
складаємо $30 на будівельний фонд Української Католицької Церкви в Гантері, Н. Й.
Д-р РОМАН і ОЛЬГА МОРОЗИ

Українське Лікарське Т-во Америки
ВІДДІЛ МЕТРОПОЛІЇ НЮ ЙОРК
— влаштовує —
ТОВАРИСЬКУ ЗУСТРІЧ
на Союзівці
КЕРГОНКСОН, Ню Йорк
в днях 6-го і 7-го жовтня 1962 р.

Дня 6-го ЖОВТНЯ 1962:
В год. 3:00 по пол. відбудеться НАРАДА Управ Відділів і Головної Управи УЛТПА, з участю членів редакційної колеґії „Лікарського Вісника" і видавничої комісії „Лікарського Альманаху".
В год. 7:00 веч.
СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ
Виступ гумористів І. КЕРНИЦЬКОГО-ІКЕРА і М. ПОНЕДІЛКА
В год. 9:00 веч.
Забава з танцями

Дня 7-го ЖОВТНЯ 1962:
В год. 11:00 перед пол. — СЛУЖБА БОЖА.
В год. 1:00 по пол. — СПІЛЬНИЙ ОБІД — після якого СПОРТОВІ РОЗВАГИ
ГРА В ТЕНІС — СТРІЛЯННЯ — КІЧКА, і т.п.

УПРАВА СОЮЗІВКИ
просить резервувати кімнати, пишучи на адресу:
UKRAINIAN NATIONAL ASS'N ESTATE
Kerhonkson, N. Y. — Tel. Kerhonkson 5641

Увага! Відділи УНСоюзу Увага!
БАСЕЙНУ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ!
В неділю, 7-го жовтня 1962 року
в год. 2:00 по полудні
в залі
УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ в МТ. КАРМЕЛ, Па.
— відбудуться —
ОКРУЖНІ ЗБОРИ
Відділів УНСоюзу
в яких повинні взяти участь
УРЯДОВЦІ, Конвенційні ДЕЛЕГАТИ та ПРЕДСТАВНИКИ наступних Відділів УНСоюзу:

БЕРВИК 164, 333	МЕК АДУ 7, 186
ЦЕНТРАЛІЯ 90	МАЙНЕРСВИЛ 78, 265
КОЛДЕЙЛ 201	МТ. КАРМЕЛ 2
ФРЕКВИЛ 242, 382	НОРТГУМБЕРЛЕНД 357
ФРІЛЕНД 429	ШАМОКИН 1
ГЕЗЛЕТОН 85, 314	ШЕНАНДОАГ 98
МАГОНОЙ СИТІ 305	СТ. КЛЕР 9, 31, 228
МАГОНОЙ ПЛЕЙН 28, 365	

На Зборах будуть порушені дуже важні та цікаві справи які вимагають рішення.

На Зборах буде присутній:
Йосип Лисогір,
гол. предсідник Українського Народного Союзу.

До участи в Зборах запрошені також всі Члени УНСоюзу та широкий загал Українського Громадянства цілої околиці.

М. ГЕНТОШ,
голова Окружного Комітету

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ, НЮ ЙОРК
повідомляє, що
в днях 6 і 7 жовтня, 1962
на оселі СОЮЗІВКА, Кергонксон, Н.Й.
— відбудеться —
Сьома Осіння
ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ
на яку запрошується всіх Членів Клюбу та запрошених ними Гостей:
В ПРОГРАМІ:
Тенісові змагання за внутрішньо-клюбове першенство та за мандрівну нагороду д-ра Ярослава Рожанковського;
Стріляння з лука;
Стріляння з фльоберта;
Змагання в кічці.
В СУБОТУ, ПІСЛЯ СПІЛЬНОЇ ВЕЧЕРІ:
ЗАБАВА
УПРАВА К.Л.К.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ
в щоденнику „СВОБОДА"

1 інч через одну шпальту за культурні імпрези (академії, посмертні згадки, розшуки, подяки) .. $2.00

1 інч через одну шпальту за бизнесові оголошення (забави, бенкети, банки, продаж домів і т. п.) $3.00

1 інч через одну шпальту за політичні оголошення (виборчі кампанії) $4.00

Увага! ПОВІДОМЛЕННЯ! Увага!
До всіх членів Юнії Розбірщиків, Льокалю ч. 95:

Ми нижчепідписані, дотеперішні кандидати на голову льокалю ч. 95, з огляду на ситуацію, яка створилася в останньому часі, закликаємо всіх членів льокалю і рекомендуємо не голосувати за нас, як кандидатів на голову, а натомість 6-го жовтня цього року віддати свої голоси за кандидата на голову льокалю —

Гарри ГРІНКЕВИЧА
#4 на машинах.
Л. ТРУХАН, #3,
В. МЕЛЬНИЧУК, #6.

(платне огол.) (платне огол.)

О. Гайський

ПРОРИВ МОЛОДІ

(Репортаж із VII Спортових Ігрищ на Союзівці)

(4)

В останній грі цієї рунди новик Ярема Тимків („Тризуб") — Філядельфія) подбав за сенсацію, перемагаючи досвідченого тактика — Ростислава Смаля („Черник") 3:6, 6:3, 6:3. Коли до цього додати пізнішу ще більшу сенсацію — перемогу Тимкова над торонтянином Дециком (6:2, 7:5) і вмарш філядельфійця до півфіналу, можна зрозуміти підназоловок цього розділу. Я вперше побачив цього юнака минулого року, в турнірі юньйорів. Пишучи цьогорічну статтю - рекляму до „Свободи", п. н. „Перед білим відпустом на Союзівці", я раптом утратив з пам'яті його прізвище Тимків. А що писав я „на коліні", на вакаціях, без будь - яких матеріялів-посібників, мені лишилося назвати цього змагуна: Яремою з Філядельфії.

Після цьогорічного турніру Тимків може бути певним, що його свідки турніру на Союзівці вже не забудуть. Бувши дотепер „шваґром Олинця", він має всі шанси, щоб у майбутньому футбольний ветеран Олинець був відомий, як „шваґер Тимкова". Очевидно, ці слова, це ніякі забезпечення: так може бути, але не мусить — усе залежить від життєвої і спортової постави самого Тимкова. Покищо є всі завдатки на успіх: сила, зручність, відвага, твердий, підступний удар і фантазія в грі. Є навіть та „невловимість пози", що характеризує новітніх тенісових героїв: змагуни - суперники і глядачі не бачать перед очима якогось „типічного Тимкова", в мент виконування такого, чи іншого вдару. І ті і ті бачать тільки, як м'яч кінчається „чомусь", чи „якось" по стороні суперника, й чують, як суддя рахує пункти в користь Тимкова.

Сказане дотепер не вменшує факт, що в півфіналі Тимків проти Воробкевича зробив меншу фіґуру, ніж напр. Ю. Попель у восьмині фіналу: можливо молодий Тимків (нарешті) дістав страх перед власною відвагою, можливо був виснажений, чи заскочений атомною грою Воробкевича. В боротьбі за третє місце Тимків вирвав від Савчака сета і доказав, що четверте місце між українськими тенісистами Америки й Канади він посів заслужено.

В конкуренції олдбоїв М. Венгринович (КЛК) переміг ветерана В. Ленця („Союзівка"), новоспечений, чи вдруге-спечений (в американській педагогічній печі) вчитель тіловиховання — Т. Ступницький („Сокіл" — Сиракюзи) виграв проти М. Лепкалюка (КЛК), а автор цих стрічок проти І. Павлічки (КЛК). Два останньо названі ка-елківці ще не виграли в турнірі олдбоїв змагань, колишній крайових чемпіон —ка-ел-ківець Яр. Рожанківський, який програв проти помітно кращого, як колись, Р. Ракочія, мабуть уже не годен вигравати („роки, роки" — чи „фунти, фунти"-...).

Набік жарт і хвіст — слово має твіст!

Вечірня мистецька програма в просторій залі, під „Веселкою", не гармонізує із спортовою частиною. Хоч виконавці піяністка Люба Жук, скрипаль Богдан Марків, у супровді корейського акомпаніятора й оперна співачка М. Боднар дуже солідно виконали свої номери, імпреза, що її вів гуморист Ікер, залишила враження духового пиру, але не відпружила держаних цілий день у напнятті нервів, не пірвала у вир руху й тонів, не підготовила до танців так, як (напр. два роки тому) виступ „Веселого Львова". Мені здається, що тільки така ревія в виконанні згаданого вже ансамблю чи торонтонської конкуренції, дає спортовим ігрищам завершення й доповнення без решти.

Внаслідок перебудови „Веселки" внівець пішла символіка з „кораблем і океаном", про яку ми писали два роки тому. Басейн, що правив за синій океан, вже не відмежовує обліпленого народом еміґраційного „ковчега Ноя" (будинку „Веселки") від „старого краю" — плятформи, на якій виступали актори. Тепер басейн став звичайним глядачем, що крізь відкриту бічницю залі підводними лямпами зазирає на залю, намагаючись захопити й собі трохи настрою, який раніше сам давав, чи передавав людям.

„Веселка" іншим путем повернула . . . А, як брати на ввагу популярний тепер танець твіст, можна говорити про почування людини, що на той світ брата на весілля просити ходила й там триста літ просиділа.

Автор вперше бачив твіста в масовому виконанні. Враження дуже, дуже сорокате... Якби я був медиком, назвав би твіста „анатомічним танцем": так ґрунтовно виставляти на позорище й публічно „обробляти" кожну найінтимнішу частину тіла, — таки, дозвольте, справа анатомічна"... Якби я був фейлетоністом, назвав би цей танець „І задком і передком перед паном Федірком". А так скажу, що твіст не є й не може бути масовим, чи товариським танцем. Це, в найкращому випадку, сольовий, чи дуетний продукт кабаретної штуки. Мій випадковий сусіда, по акценті гуцул, побачивши расталіяду „твіста в поході", сумно похитав головою і сказав: Тосмо-си доеміґрували, та й дотанцували!" . . .

Можливо, такий вирок занадто песимістичний. Твістом захоплюється не тільки Америка, перед ним мусіла податися навіть залізна куртина. Словом, треба дати твістові вишумітися, а там побачимо. фактом є, що твіст ґрунтовно виробляє елястику хребетного стовпа, а ми завжди були такі негнучкі у спорті й політиці! . . . Якщо твіст мав би тут допомогти нам, я готовий відпустити йому його прогріхи проти естетики . . .

Три ревеляції і три розчарування.

Чвертьфінальні гри в неділю принесли глядачам три ревеляції і три розчарування.

Про першу ревеляцію — Тимкова ми вже писали. Дві дальші, ще більші — створили члени КЛК, Михайло Шиян і Юрій Савчак.

Шиян поставою не нагадує атлета. Але яке чуття в пальцях і в руках!... Істинний тенісовий геометр... Нашим юньйорам гаряче радимо спостерігати, як поодинокі роди тенісових ударів виконує Шиян, наш безперечно найкращий стиліст поцейбік океану. Дуже добра, чиста гра при сітці і стратеґія в змаганнях. Єдиний недолік: брак сили. Це дозволило Савчакові, в півфіналі грати з Шияном як рівний з рівним, цей же недолік забрав у Шияна перемогу в фіналі, проти Воробкевича. Ми згадували вже в відступі про Тимкова, що чемпіонів не можна держати перед очима в „застиглій поставі", тобто, в момент виконування вдару: їхня поза щезає разом з м'ячем із корту. Шияна можна в такій „застиглій поставі" бачити (так, як колись, було можна бачити стиліста Кулечка старшого). Це спанення річ для тенісових естетів і для учнів білого спорту, але шкідлива для виконавця, бо це доказ, що м'ячам бракує динаміту.

Юрій Савчак (територіяльна приналежність: Філядельфія), якщо не враховувати спокою в грі, та кольору чуприни — просто заперечення Шияна: кремезний, коренастий. Дві брови збігаються в одну — доказ несамовитої завзятости. З постави змагун наколесницького „Тур - де - Франс" чи боксер середньої ваги. Тактикою гри скоріш „боксер", що свою недостачу довгих кінчин вирівнює в боротьбі на найкоротший дистанс-у „клінчі". Савчак починає з оборонної ґарди й, удаючи наступ, намагається збирати пункти коштом помилок суперника. Коли ж конто дає Савчакові забезпечення від риску, він вискакує з ґарди, засипає суперника градом ударів і... знову ховається в ґарду. Вважливий, витривалий змагун, без респекту до суперника. В грі з чемпіоном Герлинським від початку й до кінця грав панівну ролю. Проти Шияна з найкритичніших становищ (1:4, 2:5) випливав спокійно на чисті води. Ми готові були на твердження, що Савчак з усіх українських тенісистів має найбільший запас сил, отже, найкращі вигляди на успіх в загальних американських турнірах. Але в догривці і в цього залізного змагуна заговорили нерви; вони позбавили його місця в фіналі, де він міг зробити чи не більшу фіґуру, ніж Шиян.

(Продовження буде)

Проф. Ю. Шумовський візьме участь в конґресі Товариства Студій над Африкою у Вашинґтоні

Ню Йорк. — Проф Юрій Шумовський, дійсний член НТШ, візьме участь як член Товариства Африканістів у Конґресі Товариства Студій над Африкою, який відбудеться в днях 11-13 жовтня ц. року у Вашинґтоні. На цей Конґрес проф. Шумовський зголосив доповідь у французькій мові н.т. "Les poteries cultiques du Soudan." Проф. Шумовський обговорить, на підставі своїх розкопок та дослідів, орнаментику і форми глиняних посудин і річей культового значення від протоісторичної доби по сьогоднішній час. Призначений французьким Міністерством Колоній, проф. Шумовський працював, під керівництвом проф. Моно, директора Інституту Чорної Африки, як археолог в Дакарі та Бамако й опублікував там же свою визначну наукову працю про палеолітичну оселю Барні Вест. Опісля в рр. 1951-54 працював він керівником Археологічного Відділу цього ж Інституту, а опісля і його директором. Він заснував перший музей в Судані, де примістив свої находки із численних переведених ним розкопків та дослідів. Проф. Шумовський є автором понад 30 наукових праць, у французькій мові, про західню Африку. Остання його праця під назвою — Les Tombeaux de Diguidiguiba є цікава тим, що насвітлює, на основі нових розкопків автора, керамічне мистецтво і його дуже рідкісну орнаментацію з протоісторичної доби Західньої Африки, близько 2.500 років тому.

Меннен Вілліямс закликає до інвестицій в Африці

Ню Йорк. — Асистент державного секретаря в африканських справах Дж. Меннен Вілліямс, промовляючи на конференції в справах торгівлі і інвестицій в тропікальній Африці, закликав американських підприємців збільшити інвестиції в нові африканські країни. Вілліямс признавав, що покищо є деякий риск інвестувати фінанси в Африці, але він потішав відважних підприємців, які мають авантюрничу вдачу, що їхні інвестиції в африканські держави дадуть добрі прибутки, бо ті країни мають великі розвоєві можливості. В 1961-му році американські інвестиції в Африці збільшилися на більше як на дол. 100 мільйонів, і становлять тепер дол. 1,070,000,000. Але це є каплею в морі в порівнянні з тим, чого потребує Африка, і незначною частиною того, що американці витратили на інвестиції в інших частинах світу. В Африці, на загал, панують спокійні відносини, і тому сміливо можна інвестувати там капітали. Навіть Конґо і Ґвінея, де є сильні комуністичні впливи, радо прийняли б американські капітали. Та хто боїться цих двох країн, той може інвестувати в численних інших африканських державах.

● **Московські „Ізвєстія"** виявляють, що голова ветеринарного відділу в совєтському міністерстві хліборобства продукував за мільйони державних рублів винайдений ним лік проти носатиці, після чого виявилось, що той лік нікуди не годиться, зараза носатиці ще більше поширилась, а в міністерстві довго толерували обманця.

В Ню Йорку відбулося відкриття виставки „Пам'ятників української архітектури"

Ню Йорк. — В суботу дня 29-го вересня ц. р. у великій залі Української Вільної Академії Наук в Ню Йорку відбулося відкриття виставки „Пам'ятники української архітектури", влаштованої Мистецькою Кураторією УВАН. Виставка охоплює двісті праць д-ра інж. Антона Вариводи — усе видів, плянів і рисунків з пам'яток української дерев'яної архітектури в Західній Україні і частинно теж в деяких сумежних країнах, побудованих протягом XVI-XIX сторіч. Зібрав ці документальні й унікальні з історично-мистецького погляду інж. Варивода в Західній Україні і поза нею, працюючи від 1937 року, як інженер - архітект в різних областях Західньої України і теж в сумежних країнах. Тематично поділяється виставка на три відділи — малюнки і пляни церков і дзвіниць, українські хати і графіку. Довершив відкриття виставки, що в ньому взяло участь понад 40 осіб, голова УВАН у ЗДА проф. Олександер Архімович і доповідь про інж. А. Вариводу і його працю виголосив проф. Дамян Горняткевич. З розповіддю про свою творчість виступав теж інж. А. Варивода. Триватиме виставка до 30 жовтня ц. р. і відкрита вона в суботи та неділі від год. 3-ої до 7-ої й у вівтірки та четверги від год. 5-ої до 7-ої.

Британські соціялісти поділені в підході до Спільного Господарського Ринку

Лондон. — Соціялістична Партія праці в Британії, яка в останніх доповнюючих виборах віднесла низку льокальних перемоґ і на цій основі сподівається виграти найближчі парляментарні вибори та прийти до влади у Великій Британії, має дуже трудне завдання, яке становище зайняти у відношенні до проблеми приступлення Британії до західньо - европейського Спільного Господарського Ринку. Партійний лідер Гю Гейтскелл поставився дуже критично до теперішніх вислідів переговорів уряду Мекміллена з шістьма західньо - европейськими державами та, щоб відповісти настроям в широких колах британського народу, обстоює, щоб цю справу вирішив всенародний плебісцит. Це зручне становище з уваги на вибори ускладнюється фактом нагальної кампанії проти Спільного Господарського Ринку збоку найлівішого партійного крила, яке діє згідно з лінією Москви. Цей факт обурює деяких найближчих співробітників Гейтскелла і впливових партійних діячів, як заступник голови Партії праці Джорж Бравн і парляментарний посол Рой Дженкінс, які є прихильниками приступлення Британії до цього західнього економічного бльоку. Далі, фактом є, що такі соціялісти, як бельгійський віце-прем'єр Поль Генрі Спаак, палко поручають участь Британії у тому західньому економіч-му бльоці, який, скріплюючи економіку Західньої Европи, тим самим діє в користь робітників.

Президент скористав із закона Тефта-Гартлі в справі страйку портових вантажників

Вашинґтон. — Президент Кеннеді 1-го жовтня згідно із законом Тефта - Гартлі найменував тричленну комісію, яка має до четверга 4 жовтня здати звіт, чи страйк портових вантажників загрожує безпеці або здоров'ю цієї країни. Коли Комісія зарекомендує дальшу акцію, тоді Президент звернеться до федерального суду, щоб припинив страйк на 80 днів. Представники Міжнародної Спілки Вантажників заявили, що коли суд накаже вернутися до праці, то вони вернуться до праці і під час 80 днів продовжуватимуть переговори про новий контракт праці. Голова Спілки Портових Вантажників Вілліям В. Бредлі сказав: „Щонебудь накаже Президент, то ми виконаємо його наказ". Страйк обіймає всі порти на Східньому узбережжі від стейту Мейн до Мексиканської затоки.

Армія продукує паралізуючий порошок

Пайн Блафф, Аркенсо. — Інсталяція Армійського Хемічного Корпусу має дістати новий паралізуючий порошок, якого можна буде вживати в найближчій війні. Цей порошок продукуватимуть в якійсь іншій місцевості, звідки його мають надсилати до арсеналу в Пайн Блаффі, де з ним переведуть деякі зміни і після того будуть пакувати так, щоб можна було розсилати до військових частин. Командант арсеналу в Пайн Блаффі полковник Джан Аппел заявив, що цей хемічний продукт — порошок спричинятиме в тих людей, які будуть виставлені на його діяння, тимчасову фізичну і духову нездібність виконувати свої обов'язки. Порошок не спричинятиме постійних наслідків, і кілька годин після діяння пороху людина без допомоги лікаря знову буде здорова і виконуватиме свої обов'язки.

Зі спорту

„Леви" — „Ккіккерс" 1 : 1(0 :1

Шикаґо, 23 вересня. — Треті змагання сезону „Левів" з дуже доброю дружиною німців притягнула велике число глядачів. Як можна було сподіватися, „Леви" натрапили на дуже скорого і твердого противника, з яким по півтораг одинній грі прийшлося поділитися точками. Втрата точок відібрала „Левам" всякі можливості здобути чемпіонат Вищої Дивізії цього року, бо два інші претенденти, італійці „Марунс" перемогою над „Іґлес" 3 : 1, та „Швабен" перемогою над „Фортуною" 5 : 3, здобули по дві точки. Тепер „Марунс" з 17 точками закріпилися на першому місці, а „Швабен" з 15 на другому. „Леви з 12 точками є на третьому місці та мають ще вигляди здобути друге місце. Одно є певне, що „Леви" вже запевнили собі місце у вищій Дивізії на наступний рік. „Леви" і поляки „Іґлес", це дві дружини, які ще ані разу не падали з Вищої до Першої Дивізії. „Леви" увійшли в 1950 році як чемпіони Першої Дивізії до Вищої і в ній змагаються вже 12 років. У Вищій Дивізії тепер три дружини загрожені спадом до Першої, а саме „Литовці", „Ганза" і „Фортуна, та дві із них мусітимуть перейти до Першої.

Перша половина зустрічі належала „Кіккерсам", а друга „Левам". Ворота для німців здобув Ганс Поліцкі в 15-ій хвилині з подачі наріжняка. Стахровський перестрілив у 25-ій і 38-ій хвилинах і він також не використав подачі Лоска у 32-ій хвилині. Після перерви збільшив с'я темп гри і „Леви" почали грати крилами (Стахровський, Ласко), чим змусили німців посилити оборону. У 62-ій хвилині Стахровський повів м'яч по лівому крилі, вименув оборонця і з його подачі Бахір вирівняв коротким сильним, півгорішнім стрілом. Після цього пописувався Кашуба, виловлюючи багато сильних стрілів „Кіккерсів", які посилили атаки на ворота „Левів". Ласко прогайнував у 83-ій хвилині золоту нагоду, перестріливши ворота з кількох кроків. На 87-ій хв саме коли „Леви " притиснули і бомбардували „Кіккерсів", судді закінчили змагання. В оборонних лініях багато допомгли Кашубі Еліяшевський, Терлецький, Мелешко і Скороход.

Резерва „Левів" програла з „Кіккерсами" 0 : 4. Доріст „Левів" переміг несподівано, але зовсім заслужено, першунів Ліги дorосту „Крила" 1 : 0. Ворота стрілив Попович. Це була перша програна українських „Крил" за останні три роки. Юнаки „Левів" зремісували 0 : 0 з юнаками „Крил". Юнаки сумівських „Тигрів" програли з ровесниками „Кіккерсів" 0 : 1. Перша дружина сумівських „Крил" перемогла в змаганнях Першої Дивізії польську дружину „Гузірс" 2 : 0 зі стрілів двох Миронів, Дахнівського і Куляса.

Петро Головатий

Опозиції не вдалося повалити уряд прем'єра Діфенбейкера

Оттава. — Консервативний уряд прем'єра Джана Діфенбейкера переживає непевні дні, бо опозиція хоче змусити його до резиґнації не ухваливши йому довір'я. Головним противником уряду консервативістів є Ліберальна партія, що її очолює Лестер Б. Пірсон, який розпоряджає 100 голосами в Палаті Громад на всіх 265. Але він не має сили висловити урядові недовір'я, а дві інші менші партії вирішили, що не добре було б, щоб цього року відбувалися ще раз вибори до Парляменту. Партія Соціяльного Кредиту має 30 послів, а Нова Демократична партія — 18. Лібералли мусіли б мати підтримку двох інших партій, щоб повалити уряд прем'єра, але покищо на це не заноситься. Цього року вибори відбулися 18 червня, і не принесли жадній партії парляментарної більшости.

ТАРЗАН, ч. 4916. Болар інтриґує!

Деякі сумніви мучили Тарзана, але він все таки відійшов до джунглів . . .

Це було великою полегшею для Болера, який спостерігав це, сховавшися при вході.

Тепер із поспіхом він увійшов до халупи Спіра. — Я ось тут, бвана, — сказав він... — Можливо, щоб прислужитися вам більше, ніж ви передбачаєте.